

TAPATURMAT PUHEEKSI NEUVOLASSA

Tapaturmariskit muuttuvat lapsen iän ja kehitysvaiheen mukaan

Tapaturmien selvittäminen ja niiden ehkäisemisestä keskusteleminen

Kotikäynti on vaikuttava työmenetelmä

Yli puolet alle kouluikäisten lasten sairaalan vuodeosastohoitoa vaatineista vakavista tapaturmista tapahtuu kotona ja alle 3-vuotiailla tätäkin enemmän eli noin kolme neljäsosaa. Taustalla on useimmiten kaatuminen, putoaminen, liikenneonnettomuus tai myrkytys. Kuolemaan johtavien alle 7-vuotiaiden lasten yleisimpinä tapaturmien syitä ovat liikenneonnettomuudet, hukkumiset ja tukehtumiset.

Vanhemmuuden tukeminen, tapaturmariskien tunnistaminen ja käytännön toimet turvallisuuden parantamiseksi ovat keskeinen osa pienten lasten turvallisuuden edistämistä. Tutkimusten mukaan vanhempien neuvontaan ja kotikäynteihin sisältyvä monipuolinen turvallisuusriskien ja ehkäisykeinojen läpikäynti vähentävät lasten kotitapaturmia ja vanhempien huolta.

Tapaturmista ja niiden ehkäisystä on tärkeä keskustella neuvolassa vanhempien kanssa. Keskustelun voi aloittaa pohtimalla yhdessä lapsen kehitysvaihetta, liikkumistaitoja ja mahdollisia haasteita sekä kodin turvallisuuteen liittyviä asioita. Tukimateriaalina toimivat ikäkausilehtiset ja kodin turvallisuuden tarkistuslistat.

Kysy aluksi, onko lapsi joutunut ammattilaisen hoitoa tai neuvontaa vaatineeseen tapaturmaan viimeisen 12 kuukauden aikana tai viimeisen 6 kk:n aikana silloin, kun lapsi on alle 1,5-vuotias.

Jos vastaus on kyllä, selvitä:

- Mitä tapahtui, milloin ja missä tilanteessa?
- Millaista hoitoa lapsi sai tapaturmaan?
- Seurasiko tapaturmasta pysyvä vamma?
- Mitkä tekijät vaikuttivat tapaturman syntyyn tai vamman vakavuuteen, kuten teon tahallisuus, turvalaitteen käyttämättömyys, ympäristön, valvonnan tai tuotteen puutteet?
- Kartoita, onko kotona tarvittavat ja iänmukaiset turvalaitteet ja suojavälineet.
- Keskustele lapsen ja kodin turvallisuutta tukevista muutoksista ja toimintatavoista.
- Kehota vanhempia tarkistamaan kodin vaaranpaikat säännöllisesti.
- Nosta esille vanhempien ensiaputaidot ja niiden ajantasaisuus sekä kodin ensiaputarvikkeet.
- Kirjaa tieto tapaturmasta potilastietoihin.

HUOM! Vakavien tapaturmien toistuvuus voi olla merkki muusta lapseen liittyvästä huolesta, kuten esimerkiksi jonkin sairauden aiheuttama kasvanut tapaturma-alttius, lapsen kaltoinkohtelu tai väkivallan mahdollisuus, ja niihin tulee puuttua viipymättä.

Kotikäynneillä huomio kiinnitetään lapsen turvallisuuteen koti- ja lähiympäristössä sekä vanhempien tapoihin hoitaa lasta ja toimia hänen kanssaan. Erityistä tukea tarvitseville perheille on suositeltavaa tarjota perheen tarpeiden mukainen määrä kotikäyntejä tukemaan lapsen turvallista kasvua ja kehitystä.

TAPATURMAT JA NIIDEN EHKÄISY ERI IKÄVAIHEISSA

Ikävaihe	Keskeisimmät tapaturmariskit	Tapaturmien ehkäisyssä erityisesti huomioitavaa
Alle 1 -vuotiaat	<ul style="list-style-type: none"> ■ putoaminen ■ kaatuminen ■ palovamma ■ tukehtuminen ■ hukkuminen ■ tieliikenne: auton/pyörän kyydissä matkustaminen ■ myrkytys 	Lapsen jatkuva valvonta
		Lasta ei jätetä yksin paikkaan, jossa putoamisvaara
		Turvaportit, turvalukot, mm. portaat, ikkuna, laatikot, kaapit
		Pienten tavaroiden, kuten kolikot, nastat ja ruuvit sekä huonekasvien sijoittaminen lapsen ulottumattomiin
		Kemikaalit, lääkkeet ja tupakkatuotteet säilytetään lapsen ulottumattomissa mieluiten alkuperäispakkauksissaan ja lukittavassa paikassa
		Kylvyssä ja muutoin veden äärellä ollessa lapsen jatkuva valvonta
		Lasta ei pidetä sylissä ruokaa valmistettaessa tai oman ruoka- tai kahvihetken aikana (mm. palovammariski)
		Lapsen lelut ovat ikätason mukaisia
		Lastenhoitotarvikkeet ml. vaunut ja rattaat ovat ehjiä ja toimivia
Laaja terveystarkastus 4 kk: Tapaturmavaarat ja ensiapu		
1–3 -vuotiaat	<ul style="list-style-type: none"> ■ kaatuminen ■ putoaminen ■ palovamma ■ törmäminen ■ myrkytys ■ hukkuminen ■ tieliikenne: autossa matkustus sekä jalan ja pyörällä liikkuminen ■ vierasesineet, esim. silmässä 	Lapsen jatkuva valvonta
		Turvaportit, turvalukot mm. portaat, ikkunat, laatikot, kaapit
		Pienten ja terävien esineiden, lääkkeiden, tupakkatuotteiden ja kemikaalien säilytys lapsen ulottumattomissa mieluiten alkuperäispakkauksissaan lukittavassa tilassa
		Lelut ovat alle 3-vuotiaille soveltuvia
		Liikunnallisten taitojen harjoittelu turvallisessa ympäristössä ja turvallisilla välineillä
		Auton turvaistuin: selkä ajosuuntaan, oikein sijoitettu ja kiinnitetty
		Jalankulkijana ja uudessa lapsi niin lähellä, että on pysäytettävissä ja pelastettavissa vaaratilanteessa
		Jatkuva valvonta veden äärellä ja kylvyssä
		Laaja terveystarkastus 18 kk: Koti- ja lähiympäristön turvallisuus ja ensiapu
4–6 -vuotiaat	<ul style="list-style-type: none"> ■ kaatuminen ■ putoaminen ■ tieliikenne: pyörällä, jalan ja matkustajana autossa liikkuminen ■ törmäminen ■ vierasesineet, esim. silmässä ■ hukkuminen 	Turvallisuuskasvatus; harjoittelu ja perustelut miksi jotain saa / ei saa tehdä
		Harjoitellaan turvallisesti liikkumista liikenteessä ml. turvavälineet
		Liikunnallisten taitojen harjoittelu turvallisessa ympäristössä ja turvallisilla välineillä
		Liikuntaharrastuksissa lajin mukaiset suojarusteet ja pelisääntöjen opettelu
		Itsenäisyyden tuleminen ikätasoisesti ja taitojen kehittäminen turvallisessa ympäristössä
		Valvonta veden äärellä, vaikka lapsi osaisi uida
Laaja terveystarkastus 4 v: Lähiympäristön turvallisuus, turvallisuuskasvatus ja ensiapu		

LISÄTIETOJA

Lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelma:
www.thl.fi/lastenturvallisuusohjelma

Pienten lasten kotitapaturmat/Turvallisuuden edistäminen
 -verkkosivusto thl.fi-verkkopalvelu

SPR Kotitapaturmahanke -verkkosivusto:
www.kotitapaturma.fi/aineistopankki/

YHTEYSTIEDOT

Ulla Korpilahti

Kehittämispäällikkö

Tuovi Hakulinen

Tutkimuspäällikkö

Miia Rehnstrand

Suunnittelija

etunimi.sukunimi@thl.fi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

www.thl.fi • twitter.com/THLorg • facebook.com/thl.fi

